

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี

THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SECONDARY EXECUTIVES UNDER
THE OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3,
NONTHABURI PROVINCE

สุรรัตน์ รอดบ้านเกาะ^๑ Sureerat Rodbankoh,
อาจารย์ คุว้ธันไพศาล^๒ Archaree Khoovatanapaisal,
ธีระดา ภิญโญ^๓ Terada Pinyo

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ๒) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และ ๓) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓๔๐ คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิโดยกำหนดชั้นภูมิเป็นขนาดของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาก่อนหน้าจำนวน ๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท ๕ ระดับที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๖๗ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ๑) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู รองลงมา ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ตามลำดับ ๒) ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษา

^๑ สาขาบริหารภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^๒ สาขาบริหารภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^๓ สาขาบริหารภาวะผู้นำการบริหารและการจัดการศึกษา สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ภาพรวม ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและกลางสูงกว่าผู้บริหารที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และ ๓) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย นโยบายการพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและนโยบายการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research aimed 1) to study the level of the academic leadership of school executives, 2) to compare the academic leadership of school executives classified by school sizes and 3) the guideline on the development of the academic leadership of school executives under the Office Area 3, Nonthaburi Province. It was a survey research. The sample groups used in this research were 340 teachers that collected through stratified random sampling method specified by school sizes and 6 educational experts. The tools of this research were 5–points Likert scale questionnaire with reliability of 0.967. Data was analyzed and processed by statistical package program. Statistical processes used for data analysis were mean, standard deviation, analysis of variance which specified the statistical significance value at 0.05. In term of the interview form used content analysis.

The results of this research were found that 1) the overall aspect of academic leadership of school executives were at high level, the highest one was teaching profession development, educational management and educational atmosphere encouragement respectively, 2) the teacher's opinions

in different school sizes had different opinions about Instructional leadership of school executives in overall aspects on sharing goals, curriculum management and educational management with the statistical significance value were at 0.05 in which the academic leadership of school executives of small and medium school sizes were higher than the school executives in extra-large school size and 3) the guideline on the development of academic leadership of school executives consisted of the policies on the development of participate management and the improvement of professional standard. This research had got the knowledge about characteristics of teaching profession development, educational management and educational atmosphere encouragement which were the important factors of the academic leadership of school executives and would lead to the sustainable effective organizational development in the future.

Keywords : Instructional Leadership, School Executive, Secondary School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลทัดเทียมกับนานาชาติ ผู้เรียนต้องมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ในหมวดที่ ๔ กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาอีตหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม บูรณาการการเรียนรู้ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในสถานศึกษาต่อการบริหารงานโดยเฉพาะการบริหารวิชาการอันเป็นฟันเฟืองนำพาสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพการสอนของครู ความสำเร็จของผู้เรียนและประสิทธิภาพของการทำงานไปสู่ความก้าวหน้าส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง^๔

การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ผลการประเมินคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการนำพองค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ในองค์กร กระตุ้นคนในองค์กรให้พัฒนาความรู้ สร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน สร้างวัฒนธรรมองค์กรไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และร่วมกันทำงานเพื่อผลักดันการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านวิชาการ งานวิจัย การกำหนดการมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย การวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตร อีกทั้งการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงาน การศึกษาดูงาน การสร้างขวัญกำลังใจเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันระหว่างบุคคลกับองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะว่าการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มิใช่เป็นเพียงภารกิจที่

^๔ ชีรธร สุธีธร, “ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยุคใหม่”. วารสารบริหารการศึกษา มศว, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒๔, (๒๕๕๙). : ๕๔-๖๑.

ผู้บริหารสถานศึกษาจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีการทำงานร่วมกับสถานประกอบการ และผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จ^๕

การบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรีก็เช่นกันเกิดจากสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรภาคี เครือข่ายของสถานศึกษาจำเป็นต้องทำงาน ร่วมกัน เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เห็นคุณค่าของการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ระบบ ของการบริหารจัดการศึกษาจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพและการปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมต่อสภาวะ แวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู^๖ การ บริหารวิชาการและหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความสำคัญต่อการ พัฒนาเพื่อความแข็งแกร่งทางวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นทั้งผู้ประสานงานจาก กลุ่มบริหารงานลงสู่ครูผู้ปฏิบัติและเป็นผู้ถ่ายทอดผลสะท้อนกลับจากครูผู้ปฏิบัติสู่กลุ่มผู้บริหาร ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการริเริ่มการปฏิบัติการใหม่ ๆ อันจะส่งผลให้การพัฒนาทางวิชาการของสถานศึกษา มี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล^๗ ความเท่าเทียมกันในทุกขนาดของสถานศึกษา (สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓, ๒๕๖๐) จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับโอกาสใน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี อย่างทั่วถึง ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้คู่คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผู้เรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้น การบริหารจัดการการศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้พร้อม สำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

^๕ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *การบริหารงานวิชาการ*, (กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๗๖.

^๖ พิมพ์วรรณ สุริโย, “ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ ๙ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย), ๒๕๕๒.

^๗ กัญญาภรณ์ อินทวงศ์, “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้วยการจัดการความรู้ของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยเอกชน”, *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๐) : ๓๓.

สถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนภารกิจนี้ให้สำเร็จได้^{๔๕} ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้ที่ส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษา บริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างรอบด้านและรัดกุม เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพก่อให้เกิดประสิทธิผล คุณภาพ และมาตรฐานของการจัดการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการทำงานอย่างมีคุณภาพ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทำงานอย่างมืออาชีพ มีความสุข มีขวัญกำลังใจ และภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างคุณค่าให้ปรากฏเป็นเกียรติยศที่ยิ่งใหญ่ของสถานศึกษาสืบต่อไป^{๔๖}

ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนางานงานวิชาการของสถานศึกษา การสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา การวางแผนทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพของครู การสร้างบรรยากาศการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยเฉพาะการสนับสนุนให้ครูค้นหาความรู้ใหม่ ๆ การศึกษาดูงานเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหาร การวางแผนงาน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และการใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาและส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ได้รับการพัฒนาการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

^{๔๕} ชฎากาญจน์ เจริญชนม์, “ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาขอนแก่น เขต ๑”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๓.

^{๔๖} ศราวุธ ทองอากาศ, “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี), ๒๕๖๐.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรีตามความคิดเห็นของข้าราชการครู

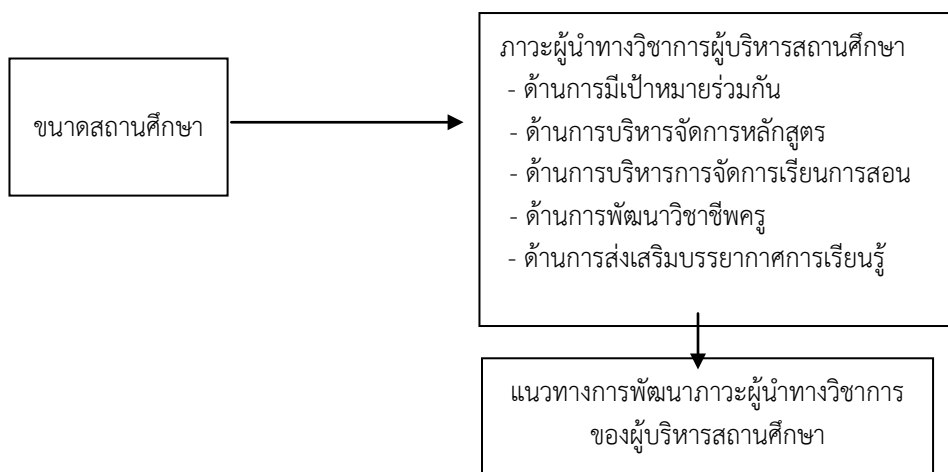
๒. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรีจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ของข้าราชการครู

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษา วิเคราะห์ในองค์ประกอบ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ มาเป็นกรอบในการศึกษา หาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แสดงแนวคิด ดังภาพที่ ๑

ตัวแปรต้น (Independent variable) ตัวแปรตาม (Dependent variable)

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๑๘ แห่ง ประกอบด้วย ข้าราชการครูจำนวน ๑,๗๐๑ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน ๓๔๐ คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี จำนวน ๑๘ แห่ง สุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กำหนดชั้นภูมิเป็นขนาดสถานศึกษา

๒. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ขนาดสถานศึกษา และตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ในองค์ประกอบ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

๓. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี โดย ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ นนทบุรี จำนวน ๓๐ ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ได้ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบัคเท่ากับ ๐.๙๖๗

และฉบับที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ – มีนาคม ๒๕๖๒ ได้ประสานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี จำนวน ๑๘ แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๔๐ ชุด โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ข้าราชการครู

๕. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

๕.๑ วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) รวมทั้งวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (Likert, ๑๙๖๗ p.๑๖๖) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑-๕.๐๐ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑-๔.๒๐ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๖๑-๓.๔๐ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๘๑-๒.๖๐ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๘๐ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๕.๒ วิเคราะห์เปรียบเทียบเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรีจำแนกตามขนาดสถานศึกษาของข้าราชการครู โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป ด้วย Analysis of Variance

๕.๓ วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

๑.ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู รองลงมา ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน ด้าน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกันและด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร ตามลำดับ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา รายด้าน และภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	๔.๐๘๕	.๕๕๗	มาก
๒. ด้านการบริหารหลักสูตร	๔.๐๒๕	.๕๗๘	มาก
๓. ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	๔.๑๒๓	.๕๖๓	มาก
๔. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	๔.๑๘๕	.๕๔๘	มาก
๕. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	๔.๑๐๓	.๖๐๙	มาก
ภาพรวม	๔.๑๐๔	.๕๙๐	มาก

๒. ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน และด้านการ บริหารจัดการหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยข้าราชการครูที่ อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาต่ำกว่าข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทาง วิชาการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
๑. ด้านการมี เป้าหมายร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	๒	๓.๑๔๖	๑.๕๗๓	๕.๒๐๔*	๐.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๓๓๗	๑๐๑.๘๘๑	๐.๓๐๒		
	รวม	๓๓๙	๑๐๕.๐๒๗			
๒. ด้านการ บริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	๒	๒.๒๕๓	๑.๑๒๗	๓.๔๒๒*	๐.๐๓๔
	ภายในกลุ่ม	๓๗๗	๑๑๐.๙๕๑	๐.๓๒๙		
	รวม	๓๗๙	๑๑๓.๒๐๔			
๓. ด้านการ บริหารการ จัดการเรียนการ สอน	ระหว่างกลุ่ม	๒	๒.๔๙๕	๑.๒๔๖	๔.๐๐๑*	๐.๐๑๙
	ภายในกลุ่ม	๓๓๗	๑๐๔.๙๔๕	๐.๓๑๑		
	รวม	๓๓๙	๑๐๗.๔๓๖			
๔. ด้านการ พัฒนาวิชาชีพครู	ระหว่างกลุ่ม	๒	๐.๗๐๘	๐.๓๕๔	๑.๑๘๐	๐.๓๐๙
	ภายในกลุ่ม	๓๓๗	๑๐๑.๑๕๒	๐.๓๐๐		
	รวม	๓๓๙	๑๐๑.๘๖๐			
๕. ด้านการ ส่งเสริม บรรยากาศการ เรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒	๐.๖๒๐	๐.๓๑๐	๐.๘๓๔	๐.๔๓๕
	ภายในกลุ่ม	๓๓๗	๑๒๕.๒๖๔	๐.๓๗๒		
	รวม	๓๓๙	๑๒๕.๘๘๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ๒ นโยบาย ได้แก่ นโยบายการพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และนโยบายการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู

อภิปรายผล

๑ จากข้อค้นพบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู รองลงมา ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานวิชาการผลักดันการพัฒนาความก้าวหน้าวิชาชีพของข้าราชการครู โดยสนับสนุนให้ทำงานวิจัยในชั้นเรียน พัฒนานวัตกรรมเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง สนับสนุนส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวิชาการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียนและชุมชน อีกทั้งส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการโดยจัดสัมมนาทางวิชาการ ให้คำแนะนำการทำงานและนำผลงานออกไปเผยแพร่จนได้รับการยกย่องชื่นชม สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Hoy กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสาร กำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนนำพาองค์กรสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างต่อเนื่องตรงตามเป้าหมาย ด้วยกลยุทธ์ใหม่ ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ เกตุสุตา กิ่งการจร^{๑๐} กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมด้านวิชาการ สนับสนุนให้ข้าราชการครูมีการนิเทศ และประเมินผลด้านการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้พัฒนาวิชาชีพครูได้มาตรฐานตามสภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องแนวคิดของ รักจิต สุทธิพงษ์^{๑๑} กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาทักษะการทำงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำเทคนิคใหม่ๆ มาวางแผนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวิชาชีพ อีกทั้งสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิเทศติดตาม จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดและมีคุณภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกศิษฐ์ เปลรินทร์ (๒๕๕๒) พบว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดองค์ประกอบตัวบ่งชี้ ๕ ด้าน ลำดับแรก ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมและเพิ่มพูนการเรียนรู้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและ

^{๑๐} เกตุสุตา กิ่งการจร, “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ สระบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี), ๒๕๖๐.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า๓๔.

การสอน ด้านการพัฒนาครูและผู้เรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุฤทัย จันทร์ทรงกรด^{๑๒} พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๗ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ด้านการจัดการส่งเสริมสภาพการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาเสริมสร้างมาตรฐานวิชาชีพ และด้านความก้าวหน้าของผู้เรียน ตามลำดับ

๒. จากข้อค้นพบ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนันทบุรี ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน โดยข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำกว่า ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีข้าราชการครูจำนวนมาก ทำให้เกิดช่องว่างในการสื่อสารเป้าหมาย ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร การบริหารจัดการหลักสูตร และนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับข้าราชการครู ทำให้ข้าราชการครูมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารต่ำกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีจำนวนข้าราชการครูน้อยกว่าซึ่งทำให้ผู้บริหารและข้าราชการครูมีความใกล้ชิดแน่นแฟ้น ง่ายต่อการสื่อสารและสร้างความเข้าใจต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริพร พลายงาม^{๑๓} กล่าวว่า จำนวนครูผู้เรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาแต่ละขนาดแตกต่าง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีบุคลากรมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง โครงสร้างการทำงานที่ซับซ้อนหลายชั้น หลายระดับ เริ่มตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้บริหาร หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้าระดับ ตลอดถึงครูผู้สอน ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารหรือการสั่งงานบางเรื่องมีความล่าช้าไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการส่งผลให้เกิดมุมมองภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศักดิ์อนันต์ อนันตสุข^{๑๔} กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า๕๖..

^{๑๓} สิริพร พลายงาม, “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (มหาวิทยาลัยราชบุรีรัมย์), ๒๕๕๗.

^{๑๔} ศักดิ์อนันต์ อนันตสุข, “ภาวะผู้นำของผู้บริหารมัธยมศึกษากับการศึกษายุคไทยแลนด์ ๔.๐. การประชุมเสวนาภาวะผู้นำทางการศึกษาไทยและจีน” [วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐] (มหาวิทยาลัยซีหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน, ๒๕๖๐.

สถานศึกษาแตกต่างกันและสัมพันธ์กับขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา ผู้บริหารควรเน้นการบริหารงานวิชาการเพราะเป็นงานที่สำคัญและท้าทาย ควรมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนตามนโยบายใหม่ ๆ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุสุตา กิ่งการจร^{๑๕} พบว่า ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ สระบุรี โดยภาพรวม และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุฤทัย จันทร์ทรงกรด^{๑๖} พบว่า ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๗ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. จากข้อค้นพบ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย นโยบาย ๒ นโยบาย ได้แก่ นโยบายการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและนโยบายการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพรู แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผนเป้าหมายของการจัดการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาทุกด้านโดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งเป็นจุดเน้นหลักที่สำคัญ ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับเข้าสู่มาตรฐานสากลของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องแนวคิดของ ศรารุท ทองอากาศ^{๑๗} กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กลยุทธ์ความเป็นผู้นำในการทำงานด้านวิชาการเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนโดยร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องแนวคิดของ Hoy & Hoy^{๑๘} ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบเพียงคนเดียวยังมีครูผู้รู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเทคนิคการสอนอย่างดีเยี่ยม มีผู้ปกครองให้การสนับสนุนสถานศึกษา อีกทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรเสียสละเวลาเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานพูดคุยปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมอย่างมีอาชีพ และ

^{๑๕} เรืองเดียวกัน, หน้า ๓๔.

^{๑๖} เรืองเดียวกัน, หน้า ๖๗.

^{๑๗} ศรารุท ทองอากาศ, “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี), ๒๕๖๐.

^{๑๘} เรืองเดียวกัน, หน้า ๗๘.

สอดคล้องแนวคิดของ Brownell^{๑๙} กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือประสานงานกันระหว่างผู้บริหารกับครูทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน ดูแลเรื่องสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษารวมทั้งส่งเสริมกระตุ้นครูทุกคนให้ก้าวหน้าในวิชาชีพ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพร आयวัฒน์ (๒๕๕๒) พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้กับบุคคล ครอบคลุม องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ McEwan (๑๙๙๘) พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมของสถานศึกษาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและมีผลต่อสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษากระบวนการที่สนับสนุนส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ จากข้อค้นพบ องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ วิธีการ จัดทำโครงการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๑.๒ จากข้อค้นพบ ข้าราชการครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำกว่าข้าราชการครูที่อยู่ในทุกขนาดสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีโครงการ กิจกรรมเพื่อการวางเป้าหมายการบริหารจัดการหลักสูตร การบริหารการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพครูและการจัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมให้กับทุกคนในสถานศึกษา

๑.๓ จากข้อค้นพบ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนโยบายการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและนโยบายการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ

^{๑๙} Brownell, Connecting Principal Leadership, Teacher Collaboration, and Student Achievement. (Texas A&M University. 2001), Page 1-32.

อย่างหลากหลายแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับและส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการและรักศรัทธาในวิชาชีพ

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

๒.๒ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเฉพาะกรณีในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สถานศึกษาดีเด่น ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำเอาไปพัฒนาตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไขการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

๒.๓ ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในสถานการณ์ปัจจุบัน

๒.๔ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการขอมิและเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้นของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกตุสุตา กิ่งการจร. “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ สระบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๖๐.

กัญญามน อินทวง. “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้วยการจัดการความรู้ของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยเอกชน”. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๐) : ๓๓.

ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. “ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาขอนแก่น เขต ๑”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓.

ธีรธร สุธีธร, “ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยุคใหม่”. วารสารบริหารการศึกษา มศว, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒๔, (๒๕๕๙) : ๕๔-๖๑.

พิมพรรณ สุริโย. “ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาลกลุ่ม การศึกษาท้องถิ่นที่ ๙ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย, ๒๕๕๒.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓.

ศราวุธ ทองอากาศ. “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๖๐.

ศักดิ์อนันต์ อนันตสุข. “ภาวะผู้นำของผู้บริหารมัธยมศึกษากับการศึกษายุคไทยแลนด์ ๔.๐. **การประชุมเสวนาภาวะผู้นำทางการศึกษาไทยและจีน**”. [๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐] มหาวิทยาลัยซีหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน, ๒๕๖๐.

สิริกร พลายงาม. “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๗.

Brownell. *Connecting Principal Leadership, Teacher Collaboration, and Student Achievement*. Texas A&M University. 2001.

